

Seval EROĞLU

MESS Müşavir Avukatı

5237 Sayılı TCK ve 5252 Sayılı Uygulama Kanunu'ndan Sonra Ek-I ve Ek-II Cezalarında Yaşanan Uygulama Sorunları Üzerine Bir Değerlendirme

1- GİRİŞ

Bilindiği üzere 2821 sayılı Sendikalar Kanunu; 8, 9, 22, 26 ve 62. maddeleri ile birtakım bildirim yükümlülüklerini hüküm altına almış ve 59/I maddesi ile bu bildirim yükümlülüklerine uymamayı yaptırıma bağlamıştır. Bu incelememizin konusunu, uygulamada çok sık karşılaşılmaması nedeniyle 62. maddede öngörülen bildirim yükümlülüğü ve buna aykırılığın cezalandırılması ile ilgili olarak yeni TCK ve Uygulama Kanunu'nun yürürlüğünden sonra ortaya çıkan sıkıntılar oluşturacaktır.

2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 62. maddesi ile işverenlere; işe aldığı veya herhangi bir nedenle hizmet akdi sona eren işçileri, bu olayı takip eden ayın 15'ine kadar aylık bildirimlerle işyerinin bağlı bulunduğu Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bildirme yükümlülüğü getirilmiş bulunmaktadır (Bölge Müdürlüğü'ne bildirim yükümlülüğü Yasa'da yapılan değişiklikle kaldırılmıştır). Aynı Kanun'un 59/I maddesi ile de anılan bildirim yükümlülüğüne uymayan işverenlerin, bildirilmeyen her işçi için sanayi kesiminde çalışan 16 yaşın-

dan büyük işçiler için belirlenen asgari ücretin beşte biri kadar "ağır para cezası" ile cezalandırılmaları hüküm altına alınmış bulunmaktadır. Görüldüğü üzere 2821 sayılı Kanun ile öngörülen ceza, ağır para cezası niteliğinde bir adli para cezasıdır.

Adli para cezası doktrinde; "Adli makamlar tarafından verilen¹, kanunlarda öngörülerek, topluma belirli ölçüde zarar veren fiiller karşılığı olarak, suçluyu belirli bir miktarda parayı kanunun gösterdiği yere ödemeye zorlayan, ıstırap çektirici, yargısal bir kararla failin kusurluluğuna ve ekonomik durumuna orantılı olarak hükmedilen yaptırım" olarak tanımlanmıştır². Tanımda da görüldüğü üzere, para cezasının adli para cezası olarak değerlendirilebilmesi açısından belirleyici unsur, bu para cezalarının adli makamlarca yargısal bir prosedür sonucunda verilmeleridir. Aşağıda da değineceğimiz üzere Sendikalar Kanunu, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu ve Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nda öngörülen para cezaları burada tanımlanan biçimde adli para cezalarıdır. Bu nedenle gerek uygulanması, gerekse itiraz ve

Para cezasının adli para cezası olarak değerlendirilebilmesi açısından belirleyici unsur, bu para cezalarının adli makamlarca yargısal bir prosedür sonucunda verilmeleridir.

izlenecek yargısal yol anlamında ceza hukuku ve ilgili yargılama ve infaz kanunlarının genel ilkelelerine tabidirler³.

Bu nedenle adli nitelikteki bu ağır para cezasıyla ilgili olarak 5237 sayılı yeni TCK ve Uygulama Kanunu'nun öncesinde de eski TCK ve ilgili tatbik kanununun hükümleri uygulanmakta idi. Bilindiği üzere Sendikalar Kanunu'nun 59/I maddesinde her ne kadar asgari ücretin beşte biri oranında ağır adli para cezası öngörülmüş ise de, bu cezalar bundan önce eski Türk Ceza Kanunu'nun 19. maddesinde düzenlenen ağır para cezasının alt sınırının altında kaldığı takdirde, her yıl başından itibaren yeniden değerlendirme oranında artırılan alt sınır tutarı esas alınarak uygulanmıştır. Yine bilindiği gibi eski TCK'nın 19. maddesinde düzenlenen ağır para cezasının alt sınırı 3056 ve 4421 sayılı Kanunlarla artırılmış ve 1999 tarihli 4421 sayılı Kanun ile de her yıl VUK mükerrer 298. maddesinde öngörülen yeniden değerlendirme oranı üzerinden sürekli olarak artırıma bağlanmıştır. Artırımlarla oluşan ağır para cezası alt sınırı, 5237 sayılı TCK'nın yürürlüğe girdiği 1 Haziran 2005 tarihinden öncesi (2005 yılı anlamında) için son olarak 489 YTL düzeyine gelmiştir.

Konuyla ilgili uygulama sorunları ise 5237 sayılı TCK ve 5252 sayılı Uygulama Kanunu'nun 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmesiyle ortaya çıkmış bulunmaktadır. 5237 sayılı TCK'da artık "ağır para cezası"na yer verilmediği gibi bu Kanunun uygulanmasına müteallik 5252 sayılı Kanun'un 5. maddesi 1. fıkrası ile özel ceza kanunları ile ceza içeren kanunlarda öngörülen "ağır para" cezaları, "adli para" cezasına dönüştürülmüş bulunmaktadır. Bu noktada tahakkuk ettirilecek EK-I, EK-II cezalarına hangi kanun veya kanunların, daha net bir ifadeyle hangi Kanunun öngördüğü ceza miktarla-

rının uygulanacağı konusunda uygulamada büyük sıkıntılar yaşanmaya başlamış bulunmaktadır.

II- 5237 SAYILI TCK VE 5252 SAYILI KANUN DÜZENLEMESİ

Yukarıda değindiğimiz üzere konuya ilişkin uygulama sorunları; 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ile 825 sayılı Ceza Kanununun Mevkii Mer'iyete Vaz'ına Dair Kanun'un yürürlükten kaldırılması ve 5237 sayılı yeni TCK ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un yürürlüğe girmesiyle ortaya çıkmış bulunmaktadır. Belirttiğimiz üzere yeni TCK'da ağır para cezası kavramına yer verilmemiş, tüm suçlar için 52. maddede öngörülen adli para cezasına hükmedilmesi öngörülmüştür. 5252 sayılı Kanun'un 5/I maddesi ile de ağır para cezasının mevzuatımızdan kaldırılması perçinlenmiş ve diğer tüm kanunlardaki ağır para cezalarının da adli para cezasına dönüştürüldüğü hüküm altına alınmış bulunmaktadır.

Konunun ilerleyen bölümlerde daha net biçimde ortaya konulabilmesi açısından burada her iki Kanun'un konuya ilişkin hükümlerine yer vermek yararlı olacaktır. Konuyla ilgili olarak; 5237 sayılı Kanun'un 52. maddesi; "Adli para cezası, beş günden az ve kanunda aksine hüküm bulunmayan hâllerde yediyüzotuz günden fazla olmamak üzere belirlenen tam gün sayısının, bir gün karşılığı olarak takdir edilen miktar ile çarpılması suretiyle hesaplanan meblağın hükümlü tarafından Devlet Hazinesine ödenmesinden ibarettir. En az yirmi ve en fazla yüz Türk Lirası olan bir gün karşılığı adli para cezasının miktarı, kişinin ekonomik ve diğer şahsî hâlleri göz önünde bulundurularak takdir edilir." 5252 sayılı Kanun'un 5. maddesi ise "... kanunlarda öngörülen "Ağır para" cezaları, "adli para" cezasına dönüştürülmüştür. Bu kanunlarda Türk Ceza Kanununda belirlenen cezalar sistemine uygun değişiklik ya-

Yeni TCK'da ağır para cezası kavramına yer verilmemiş, tüm suçlar için 52. maddede öngörülen adli para cezasına hükmedilmesi öngörülmüştür.

pılıncaya kadar, birinci fıkrada belirtilen kanunlarda alt ve üst sınırlarından birisi veya bunlardan her ikisi gösterilmemiş olmakla birlikte, alt veya üst sınırlar arasında uygulama yapılmasını gerektirir nitelikteki adli para cezalarında cezanın alt sınırı dört yüzellimilyon, üst sınırı yüz milyard Türk Lirası olarak uygulanır. Bu fıkra hükümleri, nispi nitelikteki adli para cezaları hakkında uygulanmaz.” hükümlerini içermektedir.

III- EK-I, EK-II CEZALARI İLE İLGİLİ YAŞANAN UYGULAMA SORUNLARI

Yapılan mevzuat düzenlemeleri ve ağır para cezasının kaldırılmasından sonra uygulamada çeşitli sorunlar ortaya çıkmış bulunmaktadır. Sorunların temelinde; tahakkuk ettirilecek EK-I, EK-II cezalarına hangi kanun veya kanunların, daha net bir ifadeyle hangi kanunun öngördüğü ceza miktarlarının uygulanacağı hususu yatmaktadır. Uygulamada savcılar farklı ceza miktarları içeren ön ödeme ihtarları düzenledikleri ve farklı miktarlarda cezalar tahakkuk ettirdikleri görülmektedir. Bazı savcılarımız ağır para cezası yürürlükteymiş gibi ilgili yıla ilişkin ağır para cezasının her yıl yeniden değerlendirme oranıyla artırılmış miktarı üzerinden (Bu miktarlar; 99 yılı için 60 YTL, 2000 yılı için 91 YTL, 2001 yılı için 144 YTL, 2002 yılı için 216 YTL, 2003 yılı için 343 YTL, 2004 yılı için 440 YTL ve 5237 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği son 2005 yılı için 489 YTL dir.⁴⁾, bazıları ilgili yıla ilişkin asgari ücretin beşte biri üzerinden, bazı savcılarımız 5237 sayılı TCK'nın 52. maddesinin dikkate alarak adli para cezasının alt sınırı olan günlük 20 YTL ve en az beş gün hesabıyla 100 YTL ve bazı savcılarımız ise 5252 sayılı Kanun'un 5. maddesini hatalı yorumlayarak 450 YTL üzerinden ceza tahakkuk ettirmiş bulunmaktadır. Bu son uygulama kanımızca en hatalı olanıdır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı da resmi internet sitesinde ceza miktarını 2006 yılı için 450 YTL olarak belirtmiş bulunduğundan bu eğilimde olduğunu ortaya koymaktadır⁵. Detayına aşağıda değinilecek olmakla beraber bu uygulamanın sadece “alt ve üst sınırlarından birisi veya bunlardan her ikisi gösterilmemiş” o da söz konusu cezalar “nispi” nitelikte değilse söz konusu olabileceğini belirtmekte yarar görüyoruz. Burada 2821 sayılı Kanun'da beher fiil için asgari ücretin

**Sorunların temelinde;
tahakkuk ettirilecek
EK-I, EK-II cezalarına hangi kanun
veya kanunların, daha net bir
ifadeyle hangi kanunun öngördüğü
ceza miktarlarının uygulanacağı
hususunu yatmaktadır.**

beşte biri denmek suretiyle bir alt sınır çizildiğini, bunun da ötesinde bu cezaların nispi nitelikte para cezaları olduğunu ve kanaatimizce bu tarz bir uygulamaya imkan bulunmadığını öncelikle belirtmek isteriz. Uygulamaya ilişkin sorunlar sadece savcılarımız arasındaki görüş ayrılıkları ile sınırlı kalmamakta, bilirkişiler ve hakimler arasında da benzer tarzda görüş ve uygulama farklılıkları ve uygulama sorunları göze çarpmaktadır. Bu kadar farklı görüş ve uygulamalar içinde “adalet”in tesisinden söz edilemeyeceğini söylemek yanlış olmayacaktır. Bu itibarla doğru uygulamanın tesis edilebilmesi ve adil bir uygulamanın sağlanabilmesi, ayrıca konu hakkında da bir gündemin oluşturulabilmesi ümidiyle değerlendirmelerimizi ve çözüm önerilerimizi aşağıda sunmak isteriz.

IV- KONUSYA İLİŞKİN HUKUKİ ÇERÇEVENİN ANA HATLARI İLE DEĞERLENDİRİLMESİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Yukarıda değindiğimiz uygulama sorunlarının aşılabilmesi ve doğru uygulamanın hangisi olduğu konusunda sağlıklı bir karara varılabilmesi için öncelikle konunun ceza hukukunun genel ilkeleri dairesinde ana çerçevesinin belirlenmesi gerektiği inancındayız. Bu itibarla bu bölümde konumuzla ilgili olarak ceza hukuku anlamında genel çerçeveyi çizdikten sonra; kişisel hukuki görüşlerimiz çerçevesinde yanlış uygulamanın ve doğru uygulamanın neler olduğunu hukuksal dayanaklarıyla ortaya koymaya çalışacağız.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi anılan uygulama karmaşasının ceza hukukunun ve TCK'nın genel ilke ve hükümleri göz önünde bulundurularak sona erdirilmesi; yeknesak bir hukuk uygulamasının ve

adalet duygusunun tesisi için kaçınılmaz bir zorunluluktur. Zira 5237 sayılı TCK'nın "özel kanunlarla ilişki" başlıklı 5. maddesinin açık hükmü karşısında bu Kanun'un genel hükümleri, özel ceza kanunları ve ceza içeren kanunlardaki suçlar hakkında da uygulanır. Bu noktadan sonra yapılması gereken ise bu genel ilkelerden somut olay ile örtüşen hükümleri bulmak ve doğru uygulamanın dayanaklarını yakalamaktır. Bu genel hükümlerden kanaatimizce, sorunun çözümüne ışık tutacak en temel düzenleme yine anılan Kanun'un; "Zaman bakımından uygulama" başlıklı 7. maddesidir. Belirtilen madde hükmüne göre; "suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur."

Yukarıda andığımız genel hüküm ve ilkelerden hareketle EK-I, EK-II cezalarının miktarları konusunda aşağıdaki tespitleri yapmak yanlış olmayacaktır.

hakkuk ettirmek yönündeki uygulamadır. 5252 sayılı Kanun'un anılan hatalı uygulamaya dayanak yapılan 5/II. maddesi hükmü aynen "Bu kanunlarda Türk Ceza Kanununda belirlenen cezalar sisteme uygun değişiklik yapıncaya kadar, birinci fıkrada belirtilen kanunlarda alt ve üst sınırlarından birisi veya bunlardan her ikisi gösterilmemiş olmakla birlikte, alt veya üst sınırlar arasında uygulama yapılmasını gerektirir nitelikteki adli para cezalarında cezanın alt sınırı dörtyüzzellimilyon, üst sınırı yüzmilyar Türk Lirası olarak uygulanır. Bu fıkra hükümleri, nispi nitelikteki adli para cezaları hakkında uygulanmaz." biçimindedir. Maddenin açık hükmü karşısında; anılan 450 YTL'lik alt sınır uygulamasının ilgili kanun ile cezanın alt veya üst sınırı ya da bunlardan her ikisi belirtilmemiş ise mümkün olabileceği açıkça ortadadır. Oysa somut olayımızda 2821 sayılı Kanun'un 59. maddesi, beher fiil için asgari ücretin beşte biri mikta-

EK-I, EK-II cezaları; beher fiil ve beher işçi başına öngörölmüş, ceza miktarı ihlal sayısı ve işçi sayısına göre artabilen ve ceza miktarı hususunda hakimin takdir yetkisi bulunmayan nispi nitelikte adli para cezalarıdır.

En başta şu açıkça ortaya konulmalıdır ki yeni TCK ve Uygulama Kanunu düzenlemesinden sonra artık "ağır para cezası"nın güncel olarak yeniden değerlendirilme oranıyla artırılmış miktarı üzerinden ceza tahakkuk ettirmenin hukuki bir dayanağı yoktur. Zira ağır para cezası kavramı yukarıda değindiğimiz üzere; 5252 sayılı Kanun'un "ağır para cezasının dönüştürülmesi" başlıklı 5. maddesinin, "... kanunlarda öngörölen "ağır para" cezaları, "adli para" cezasına dönüştürölmüştür." hükmü ile artık mevzuatımızdan tamamen çıkmış bulunmaktadır. Dolayısıyla buradan bakıldığında, yeniden değerlendirilmeyle güncellenmiş ağır para cezası alt sınırları üzerinden uygulama yapmak kesinlikle mümkün değildir. Ağır para cezasının hukuksal olarak ortadan kaldırıldığı yerde bu uygulamayı savunmak kesinlikle mümkün değildir.

Değirmek ve eleştirmek istediğimiz ikinci hatalı uygulama ise; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının da yaptığı biçimde; 5252 sayılı Kanun'un 5. maddesi 2. fıkrasını hatalı yorumlayarak, beher fiil için 450 YTL üzerinden ceza tesis ve ta-

rında ceza uygulanacağını öngörmekle beher fiil için bir alt sınırı zaten tesis etmiş bulunmaktadır. Sadece bu durum karşısında dahi anılan 450 YTL'lik alt sınır üzerinden bir uygulama yapma imkanı ortadan kalkmaktadır. Kaldı ki 5252 sayılı Kanunun 5. maddesi 2. fıkrası son cümlesi, 450 YTL'lik alt ve 100.000 YTL'lik üst sınır uygulamasının "nispi" nitelikteki adli para cezaları için uygulanamayacağını da diğer taraftan hüküm altına alarak böyle bir uygulamanın önünü tamamen ve iki taraflı olarak kapatmış bulunmaktadır. Bilindiği gibi nispi para cezaları; 825 sayılı Kanunun tanımı ile; "Miktarı muayyen bir nispet dairesinde ve hadiseye göre azalıp çoğalabilir mahiyette bulunan para cezalarıdır" (825 sayılı Ceza Kanununun Mevkii Mer'iyete Vaz'ına Dair Kanun'un 20. maddesi 2. fıkrası). Doktrinde genel kabul gören diğer bir ifadeyle; miktarı ve yukarı haddi önceden kanun tarafından belirtilmiş olmayan veya failin temin ettiği yarar ve verilen zarar göz önüne alınarak, miktarı her somut olay için değişebilen ve miktarın tespiti konusunda hakimin takdir hakkı bulunma-

yan para cezaları, nispi nitelikteki para cezalarıdır⁶. 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 59. maddesi ile öngörülen EK-I, EK-II cezaları da; beher fiil ve beher işçi başına öngörülmuş, ceza miktarı ihlal sayısı ve işçi sayısına göre artabilen ve ceza miktarı hususunda hakim takdir yetkisi bulunmayan nispi nitelikte adli para cezalarıdır. Aksi yönde verilmiş bulunan bir Bakanlık görüşü⁷ ve gerekçelendirilmemiş bir Yargıtay kararı⁸ mevcut olsa da, öğreti, bu cezaların "nispi" nitelikte olduğu yönünde ağırlıklı bir görüşe sahiptir. Hal böyle olunca; yukarıda belirttiğimiz ve burada son bir kez yinelemek istediğimiz husus; 2821 sayılı Sendikalar Kanunu 59. maddesinde EK-I, EK-II cezaları için asgari ücretin beşte biri denilerek bir alt sınır tesis edilmiş olduğu ve anılan cezalar bariz biçimde nispi nitelikte olduğu için 5252 sayılı Kanun'un 5/II maddesini bu yönde hatalı yorumlayarak 450 YTL alt sınır üzerinden ceza uygulamasına gitmeye kanaatimizce ve hukuken imkan bulunmamaktadır.

Son olarak ele alınması gereken iki ceza uygulaması ise asgari ücretin beşte biri ve 5237 sayılı TCK'nın 52. maddesinde öngörülen adli para cezası alt sınırı üzerinden 100 YTL'lik ceza miktarı uygulamalarıdır. Yani tartışılması gereken husus TCK'nın 52. maddesinde öngörülen ceza miktarının mı, yoksa 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 59. maddesinde öngörülen ceza miktarının mı uygulanacağıdır. Kanaatimizce burada yapılacak en doğru uygulama, EK-I, EK-II cezasına konu fiilin vuku bulduğu cari yıla ait sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük kimselere ilişkin asgari ücretin 5237 sayılı TCK'nın "adli para cezası" başlıklı 52. maddesinde öngörülen 100 YTL'lik alt sınırın altında kaldığı yıllarda 100 YTL üzerinden ve anılan asgari ücretin bu alt sınırın üzerine geçtiği yıllardan itibaren ise asgari ücretin beşte biri üzerinden ceza uygulaması yapılması olacaktır. Zira bildiğimiz üzere ağır para cezasının mevcut olduğu 5237 sayılı Kanun öncesi dönemde mevcut uygulama aynen bu şekildeydi. Her ne kadar 2821 sayılı Kanun'un 59. maddesi ile asgari ücretin beşte biri oranında bir ceza miktarı öngörülmuş bulunsa da, bu miktar önceki Türk Ceza Kanunu'nun 19. maddesinde öngörülen alt sınırın altında kaldığı takdirde alt sınır üzerinden uygulama yapılmakta idi. Bugün için artık eski TCK ve ağır para cezası ve ilgili alt sınırlar gibi kavramlar söz konusu olmadığından ele alınacak olan, adli para cezası kavramı

ve adli para cezası alt sınırının tespiti ile güncel asgari ücretlerle mukayese yapılarak uygulanacak ceza miktarlarına ulaşılmasıdır.

Yukarıda da belirttiğimiz üzere adli para cezası ve alt sınırı, 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanunu'nun "adli para cezası" başlıklı 52. maddesi ile hüküm altına alınmış bulunmaktadır. Anılan maddede düzenlemesi; "*Adli para cezası, beş günden az ve kanunda aksine hüküm bulunmayan hâllerde yediyüzotuz günden fazla olmamak üzere belirlenen tam gün sayısının, bir gün karşılığı olarak takdir edilen miktar ile çarpılması suretiyle hesaplanan meblağın hükümlü tarafından Devlet Hazinesine ödenmesinden ibarettir. En az yirmi ve en fazla yüz Türk Lirası olan bir gün karşılığı adli para cezasının miktarı, kişinin ekonomik ve diğer şahsî hâlleri göz önünde bulundurularak takdir edilir. Kararda, adli para cezasının belirlenmesinde esas alınan tam gün sayısı ile bir gün karşılığı olarak takdir edilen miktar ayrı ayrı gösterilir. Hâkim, ekonomik ve şahsî hâllerini göz önünde bulundurarak, kişiye adli para cezasını ödemesi için hükmün kesinleşme tarihinden itibaren bir yıldan fazla olmamak üzere mehil verebileceği gibi, bu cezanın belirli taksitler hâlinde ödenmesine de karar verebilir. Taksit süresi iki yılı geçemez ve taksit miktarı dörtten az olamaz. Kararda, taksitlerden birinin zamanında ödenmemesi hâlinde geri kalan kısmın tamamının tahsil edileceği ve ödenmeyen adli para cezasının hapse çevrileceği belirtilir.*" hükümlerini içermektedir. Bu hüküm karşısında; adli para cezasına beş günden az hükmedilemeyeceği ve bir günün karşılığı da 20 YTL'den az olamayacağı için, adli para cezasının alt sınırı kademeli biçimde 100 YTL olarak karşımıza çıkmaktadır. Yani 100 YTL'nin altında adli para cezası uygulamasına gidilemez. 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'ndaki EK-I, EK-II cezaları da, 5252 sayılı Kanun'un 5. maddesi hükmü ile "adli para cezası"na dönüştürülmüş bulunduğu dolaylı olarak bu cezalar için de adli para cezasının alt sınırı olan 100 YTL altında ceza uygulaması yapılamayacaktır. Hal böyle olunca gözetilmesi gereken husus EK-I, EK-II cezasına konu fiilin meydana geldiği yıla ilişkin asgari ücret miktarı göz önüne alınarak bunun beşte biri oranındaki tutarın 100 YTL'lik alt sınırın altında kalıp kalmadığıdır. Bunun altında kalıyorsa ya da bir başka deyişle bunun altında kalan yıllara

ilişkin ceza uygulamalarında; 100 YTL'lik adli para cezası alt sınırı üzerinden ceza tahakkuk ettirilmesi gerekecektir. Asgari ücret 1.1.2006 tarihi itibarıyla 531 YTL'ye yükselmiş bulunduğundan, bu asgari ücretin beşte biri oranındaki tutar, 100 YTL'lik alt sınırı aşmış bulunmaktadır. 2006 yılından önceki yıllarda ise beşte birlik miktar, 100 YTL'lik alt sınırın altında kalmaktadır. Hal böyle olunca yapılacak uygulama; EK-I, EK-II cezaları ile ilgili olarak 1.1.2006 tarihinden önce vuku bulmuş fiillere ilişkin ceza tahakkuklarında 100 YTL üzerinden ve 1.1.2006 tarihinden sonra gerçekleşecek ihlallere ilişkin olarak ise artık güncel asgari ücret miktarının beşte biri üzerinden işlem yapmak gerekecektir. Kanaatimizce hukuka en uygun, adil ve doğru uygulama bu yönde tesis edilmiş olacaktır.

V- SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yukarıda detaylandırmaya çalıştığımız üzere 5237 sayılı yeni TCK ve 5252 sayılı Uygulama ve Yürürlük Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra EK-I, EK-II cezaları için, farklı yorum ve farklı görüşlerle, farklı savcılık ve yargı işlemleri yapılmış bulunmaktadır. Konuyla ilgili olarak bugün dahi savcı, hakim ve bilirkişiler arasında herhangi bir fikir birliği söz konusu değildir. Oysa hukuk ve adalet duygusunun en temelinde yeknesaklık olgusu yatar. Hukuk ve adalet herkes için bir ve tek olmalıdır. Bu anlamıyla bakıldığında farklı ceza miktarları üzerinden farklı uygulamalara maruz kalan işverenlerimizin, en azından EK-I, EK-II cezaları ile ilgili olarak adalet duygusu içinde olabilecekleri düşünülemez. Bu nedenle bu konuda bir an önce bir tartışma ortamı oluşturulmalı ve kısa sürede bir konsensüse ulaşılarak, hukuk dışı ve adalet duygusunu zedeleyen farklı uygulamalar sona erdirilmelidir. Hukukun bu derece çok sonuca ulaşılacak kadar da yoruma açık bir disiplin olmadığı düşüncesindeyiz.

Yukarıda da değindiğimiz üzere halen mevcutmuş gibi yeniden değerlendirme oranlarıyla oluşmuş "ağır para cezası alt sınırı" üzerinden, 5252 sayılı Kanun'un 5. maddesinde belirtilen 450 YTL'lik alt sınır üzerinden ceza uygulamasına gidilmesine yukarıdaki gerekçelerimiz ışığında imkan bulunmamaktadır. Yapılması gereken 5237 sayılı TCK'nın 52. maddesinde öngörülen "adli para cezası alt sınırı" gözetilerek ilgili yıllara ait asgari ücretin beşte biri üzerinden

uygulamaya gitmek ve beşte birlik asgari ücret anılan 100 YTL'lik alt sınırın altındaysa 100 YTL üzerinden, değilse asgari ücretin beşte biri üzerinden işlem yapmaktır. Asgari ücret 1.1.2006 tarihi itibarıyla 531 YTL'ye ulaşmış bulunduğundan 1.1.2006 sonrasına ilişkin fiiller için artık 1/5 asgari ücret üzerinden ve 1.1.2006 öncesi için ise 100 YTL'lik alt sınır üzerinden işlem yapılması gerekecektir.

Yukarıdaki çözüm önerimizin dayandığımız hukuki gerekçeler karşısında en doğru uygulama olduğuna inanmakla beraber; bu çalışmayla temel ve asıl amaçlarımızdan biri ilgililerin dikkatini konuya çekerek, farkındalıklarını temin etmek ve bir tartışma ortamı yaratarak bir an evvel tek, ortak ve adil bir çözüme ulaşılabilmesine katkı sağlamaktır. Zira 5237 ve 5252 sayılı Kanunlar'ın yürürlüğe girdiği 1 Haziran 2005 tarihinden bu yana farklı uygulamalarla pek çok işveren mağdur edilmekte ve adalete olan inanç zedelenmektedir. Bu nedenle bu farklı uygulamalar bir an önce sona erdirilerek muhatapların mağduriyetleri sona erdirilmelidir.

DİPNOTLAR

- 1 Bkz. Keskin, 18; Aydemir, İş ve Sosyal Sigorta Hukukunda İdari Para Cezaları.
- 2 Bkz. Donay, Süheyl, Para Cezaları, İstanbul 1972, sf. 68; Karagülmez Ali, Açıklamalı ve Uygulamalı Adli ve İdari Para Cezaları, Ankara 2001, sf. 22.
- 3 Bkz. Eroğlu, Çalışma Mevzuatımızda Para Cezaları, MESS Mercek, Ekim 2004, sf. 79. vd.
- 4 Bu rakamlar 5335 sayılı Kanunun 22. maddesi uyarınca Adalet Bakanlığı'na yayımlanan listeden alınmıştır.
- 5 Bkz. www.calisma.gov.tr (idari para cezaları)
- 6 Karagülmez Ali, Açıklamalı ve Uygulamalı Adli ve İdari Para Cezaları, Ankara 2001, sf. 23.; Kadri Keskin, Para Cezaları, Ön Ödeme Ceza Tabloları, Erteleme, Paraya Çevirme, Harçlar, Ankara, 1996, sf. 15 vd.; Öztürk, 251; Şakar Müjdat, İş Kanunu'ndaki İdari Para Cezalarına İtiraz Usulü ve Nispi Para Cezalarının Artırılması, MESS Mercek Nisan 2006, sf. 75; Eroğlu Seval, a.g.e., sf. 79 vd.
- 7 Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün 20.5.2004 tarih, B.03.0.CİG.0.00.00.04.3.2.40.2004 sayı ve "4857 sayılı İş Kanunu'ndaki para cezalarının hesaplanması" konulu mütalaası (gerekçe ve dayanak belirtilmemiş bir mütalaa).
- 8 Yargıtay 9. Ceza Dairesi, 18.10.2004 tarih, 2004/6257 E., 2004/5515 K. sayılı Kararı.